

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.11.2014, sp. zn. 24 Co 412/2014, ECLI:CZ:KSHK:2014:24.CO.412.2014.1

Číslo: 63/2015

Právní věta: O povinnosti osob povinných výživou k zaplacení příspěvku na úhradu zaopatření dítěte umístěného v dětském domově pro děti do 3 let věku podle ustanovení § 44 zákona č. 372/2011 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) rozhoduje ve správním řízení v prvním stupni poskytovatel péče, nikoliv soud v řízení podle části třetí občanského soudního řádu.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 19.11.2014

Spisová značka: 24 Co 412/2014

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Podmínky řízení, Pravomoc soudu

Předpisy: § 103 o. s. ř.

§ 104 odst. 1 o. s. ř.

§ 44 předpisu č. 372/2011Sb.

§ 7 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 18. 3. 2014 O k r e s n í s o u d v H r a d c i K r á l o v é u l o ž i l ž a l o v a n ý m z a p l a t i t ž a l o b c i s p o l e č n ě a n e r o z d í l n ě 20 450 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,05 % ročně od 25. 5. 2013 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I) a rozhodl o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

Vyšel ze zjištění, že žalobce je jako příspěvková organizace zřízen od 10. 9. 2009 Královéhradeckým krajem. Jako provozovatel nestátního zdravotnického zařízení má celkem 10 provozoven a jednou z nich je i provozovna Dětské centrum, jež byla registrována jako Dětský domov a Kojenecký ústav. V tomto zařízení je od 10. 3. 2011 na dobu neurčitou umístěna dcera žalovaných L. M., a to na základě písemného souhlasu žalovaných jako jejich zákonných zástupců (rodičů). Trpí totiž těžkým zdravotním postižením (strukturálním postižením mozku) po předchozí streptokokové infekci v době krátce po porodu. Nereaguje na své okolí, není schopna samostatně přijímat stravu a má potíže s dýcháním. Žalovaní dne 9. 3. 2011 souhlasili s jejím převozem k žalobci z předchozí hospitalizace ve Fakultní nemocnici v H. K. U žalobce je jí poskytována soustavná komplexní ošetrovatelská péče. Byla u žalobce umístěna i v žalovaném období od 1. 4. 2012 do 14. 5. 2013. Přesto ale žalovaní dosud žalobci nic za pobyt nezletilé dcery v tomto zařízení nepřispěli.

Po právní stránce věc posuzoval dle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách a jejich poskytování, účinného od 1. 4. 2012 (z. z. s.). Uzavřel, že žalovaní jako osoby povinné výživou vůči své dceři jsou za ni povinni zaplatit žalobci příspěvek na její zaopatření jako dítěte, umístěného v dětském domově pro děti do 3 let věku (§ 44 odst. 1 z. z. s.). Výše příspěvku vzhledem k věku dcery žalovaných činí 50 Kč denně (§ 1 písm. a/ bod 2 vyhlášky č. 56/2012 Sb.), tj. za 409 dnů hospitalizace činí žalovanou částku 20 450 Kč. Žalobě proto vyhověl a procesně úspěšnému žalobci nepřiznal s odkazem na § 150 o. s. ř. právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalovaní jako laici se mohli domnívat, že dcera je umístěna v zařízení, kde nemají povinnost příspěvek vůbec platit.

Proti rozsudku podali odvolání všichni účastníci, a to žalovaní do jeho výroku I a žalobce jen do výroku II.

Žalobce v odvolání namítal, že v řízení byl procesně plně úspěšný a okresní soud mu měl vůči žalovaným přiznat náhradu nákladů řízení v plné výši. Podmínky pro nepřiznání náhrady nákladů řízení dle § 150 o. s. ř. nebyly splněny. Tvrdil, že žalovaní jím byli po nabytí účinnosti zákona č. 372/2011 Sb. obratem telefonicky informováni o povinnosti platit příspěvek na úhradu zaopatření dítěte.

S tím ale nesouhlasili a při návštěvě dcery odmítli převzít vyúčtování. Nepřevzali ani dopis s vyúčtováním ze dne 17. 9. 2012, ani předžalobní upomínku ze dne 14. 5. 2013 a s žalobcem o věci odmítli jednat. Ten proto neměl jinou možnost, než se v dané věci obrátit na soud. Navrhl proto, aby krajský soud napadený rozsudek ve výroku II změnil tak, že žalovaným uloží nahradit žalobci náklady řízení před okresním soudem 24 601,40 Kč.

Žalovaní v odvolání nečinili spornou skutkovou stránku věci. Namítali však nesprávné právní posouzení věci okresním soudem. Tvrdili, že § 44 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb. i jeho prováděcí vyhláška č. 56/2012 Sb. jsou v rozporu s ústavním pořádkem a v dané věci podle nich nelze postupovat. Nerozlišují totiž mezi povinnostmi platit příspěvek u osob povinných výživou, které své děti mají rády a nemohou se o ně starat jen pro jejich onemocnění a mezi osobami, jež své děti týrají a starat se o ně nechtějí či jejich vývoj ohrožují. Povinnost k placení příspěvku je tak uložena plošně bez ohledu na sociální a majetkové postavení povinných osob a má se týkat i dětí ve věku nad 3 roky. Poukazovali na to, že pokud by jejich dcera byla k žalobci převezena ihned z nemocnice, aniž by byla v mezidobí doma cca 14 dnů, než nemoc naplno propukla, tak by jim nikdy povinnost platit příspěvek nevznikla. Žalovaný nárok je rovněž v rozporu s dobrými mravy, neboť placení příspěvku za zdravotně těžce postižené dítě je v rozporu s koncepcí zdravotnictví a zdravotního pojištění, které žalovaní jinak platí.

Dodali, že žalobce nemá nárok vybírat příspěvek, neboť podle zřizovací listiny se jedná o zdravotnické zařízení poskytující ústavní a výchovnou péči. Pozdější změny ve správním řízení nemohou docílit přeměnu žalobce ze zdravotnického zařízení na dětský domov. Navrhli, aby krajský soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobu zamítne a žádnému z účastníků nepřizná právo na náhradu nákladů řízení.

Ohledně otázky pravomoci soudu věc projednat a rozhodnout v občanském soudním řízení se žalobce v určené lhůtě nevyjádřil a žalovaní ponechali věc na úvaze krajského soudu.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil, řízení zastavil a věc postoupil k dalšímu řízení Sdružení ozdravoven a léčeben v T.

Z odůvodnění:

Krajský soud jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 201 o. s.

ř.), obsahuje všechny podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.) a je podáno osobami oprávněnými a včas (§ 201 a § 204 o. s. ř.), projednal odvolání bez jednání (§ 214 odst. 2 písm. d/ o. s. ř.). Přezkoumal napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se odvolatelé domáhali jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.) a přihlížel přitom i k důvodům, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.). Odvolání shledal opodstatněné, byť ze zcela jiných, než žalovanými namítaných důvodů.

Podle názoru krajského soudu řízení před okresním soudem nemělo proběhnout pro nedostatek podmínky řízení, kterou je nedostatek pravomoci soudu věc projednat a rozhodnout.

Řízení bylo zahájeno žalobou doručenou okresnímu soudu dne 1. 7. 2013 a je proto třeba postupovat podle občanského soudního řádu ve znění do 31. 12. 2013 (viz přechodné ustanovení čl. II odst. 2 zákona č. 293/2013 Sb.). Podle § 7 odst. 1 o. s. ř. ve znění do 31. 12. 2013 v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.

Předmětem řízení byl požadavek žalobce (jako poskytovatele zdravotních služeb) vůči žalovaným (jako osobám povinným výživou vůči své dceři) na zaplacení příspěvku na zaopatření dítěte, umístěného v dětském domově pro děti do 3 let věku dle § 44 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, účinného od 1. 4. 2012 (z. z. s.).

Podle § 44 odst. 1 z. z. s. osoby povinné výživou jsou povinny přispívat poskytovateli na úhradu zaopatření dítěte umístěného v dětském domově pro děti do 3 let věku a popřípadě též jeho průvodce. Nežijí-li osoby povinné výživou ve společné domácnosti, je povinna hradit příspěvek na úhradu zaopatření dítěte osoba, jíž je dítě svěřeno do výchovy. Podle odst. 2 příspěvek na úhradu zaopatření dítěte se sníží na rozdíl mezi prokázaným příjmem a součtem životního minima osoby povinné výživou a osob s ní společně posuzovaných a částky potřebné na úhradu normativních nákladů na bydlení, předloží-li osoby povinné výživou dítěte poskytovateli doklady, kterými prokáží, že by jejich příjmy po zaplacení příspěvku na úhradu zaopatření dítěte poklesly pod součet životního minima domácnosti a normativních nákladů na bydlení. Do životního minima domácnosti se nezapočítává životní minimum dítěte umístěného v dětském domově pro děti do 3 let věku. Příspěvek na úhradu zaopatření dítěte se nevyžaduje, je-li nižší než 100 Kč měsíčně. Podle odst. 3 dojde-li ke změně výše příjmu domácnosti, jsou osoby povinné výživou, které hradí příspěvek na úhradu zaopatření dítěte, povinny tuto změnu sdělit poskytovateli do 15 dnů ode dne, kdy k této změně došlo. Podle odst. 4 při stanovení výše příspěvku na úhradu zaopatření dítěte se zohlední jeho věk s přihlédnutím k jeho specifickým potřebám a s tím související náročnost poskytovaného zaopatření. Prováděcí právní předpis stanoví výši příspěvku na úhradu zaopatření dítěte a jeho průvodce a způsob jeho úhrady.

Podle důvodové zprávy k § 43 a § 44 z. z. s. zde zákon stanoví povinnost osob povinných výživou vůči dětem umístěným v dětských domovech pro děti do 3 let věku přispívat poskytovatelům zdravotních služeb na stravování, ubytování, výchovnou činnost a ošacení těchto dětí; jde o úhradu nákladů, které nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Výši příspěvku a způsob jeho úhrady stanoví Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou. Při stanovení výše příspěvku bude zohledněn věk dítěte a s tím související náklady na jeho zaopatření a rovněž výše příjmů osob povinných výživou vůči dítěti. O odvolání proti rozhodnutí poskytovatele o povinnosti hradit příspěvek a o výši příspěvku na úhradu zaopatření rozhoduje ve správním řízení příslušný správní orgán.

Z výše popsaného vyplývá, že již zákonodárce v důvodové zprávě k výše citovanému zákonu uvažoval, že o povinnosti k zaplacení příspěvku na úhradu zaopatření dítěte ve smyslu § 44 z. z. s. bude ve správním řízení rozhodovat v prvním stupni poskytovatel zdravotních služeb, tj. fyzická nebo

právní osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle tohoto zákona (§ 2 odst. 1 z. z. s.). Jeho rozhodnutí pak bude podléhat přezkumu v režimu správního řízení u nadřízeného správního orgánu. Tato úvaha má dále oporu v tom, že ustanovení § 44 z. z. s. v odstavci 2, 3 a 4 předpokládá zvláštní postup při stanovení výše příspěvku, jehož výši nelze bez dalšího určovat podle prováděcí vyhlášky č. 56/2012 Sb. k tomuto ustanovení. Naopak při určení konečné výše příspěvku je třeba přihlídnout k okolnostem předvídaným v § 44 odst. 2 až 4 z. z. s., jež mají význam pro jeho výslednou výši. Jinak řečeno, základní výši příspěvku podle § 1 citované vyhlášky může poskytovatel dále (a to i průběžně) snížit či opět zvýšit, jsou-li proto splněny podmínky dané § 44 odst. 2 až 4 z. z. s., tj. může přihlídnout zejména k sociálním a majetkovým poměrům povinných osob v průběhu doby, za niž by měly příspěvek platit. Poskytovatel sám má současně nejlepší předpoklady posoudit výši příspěvku vzhledem k věku a specifickým potřebám dítěte a s tím související náročnosti poskytovaného zaopatření, jež mu sám poskytuje (§ 44 odst. 4 z. z. s.).

Příspěvek na úhradu zaopatření dítěte ve smyslu § 44 z. z. s. je přitom ve své podstatě veřejnoprávní platbou za poskytovanou zdravotní péči, tj. úhradou za stravování, ubytování, výchovnou činnost a ošacení těchto dětí v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí. Jedná se tedy o úhradu nákladů, které nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění (viz opět výslovně důvodová zpráva k § 43 a 44 z. z. s.). Nelze jej tudíž připodobnit např. k regulačnímu poplatku dle § 16a odst. 1 písm. f) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Ten totiž naopak ve své podstatě není úhradou za poskytovanou zdravotní péči, smyslem jeho zavedení byla snaha o omezení nadbytečného čerpání zdravotnické péče a zvýšení spoluodpovědnosti pojištěnce za své zdraví (jedná se o dar), jedná se o platbu soukromoprávního charakteru a lze se jeho zaplacení proto i domáhat v řízení dle občanského soudního řádu (viz usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 19. 3. 2013, č.j. Konf 38/2012-32).

Ze všech výše uvedených důvodů je rozhodování o zaplacení příspěvku na zaopatření dítěte ve smyslu § 44 z. z. s. výlučně v pravomoci poskytovatele zdravotních služeb, za něž je příspěvek žádán. Poskytovatel v prvním stupni rozhoduje o výši příspěvku ve správním řízení dle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (s. ř.). O odvolání proti rozhodnutí poskytovatele rozhoduje opět v režimu správního řádu nadřízený správní orgán. Rozhodnutí vydané ve správním řízení podléhá přezkumu správního soudu ve správním soudnictví dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního. Ze stejného důvodu pak takové rozhodování nemůže být v pravomoci soudu v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky řízení je soud povinen zkoumat kdykoliv za řízení (§ 103 o. s. ř.) a mezi ně se řadí i podmínka týkající se pravomoci soudu věc projednat a rozhodnout. Její nedostatek nelze v řízení odstranit a řízení je pak třeba zastavit (§ 104 odst. 1 o. s. ř.). Se zřetelem k výše uvedenému tudíž krajský soud podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil, v souladu s § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. řízení zastavil a věc postoupil k dalšímu řízení Sdružení ozdraven a léčeben okresu T. jako poskytovateli zdravotních služeb v dané věci (§ 2 odst. 1 a § 44 z. z. s.).